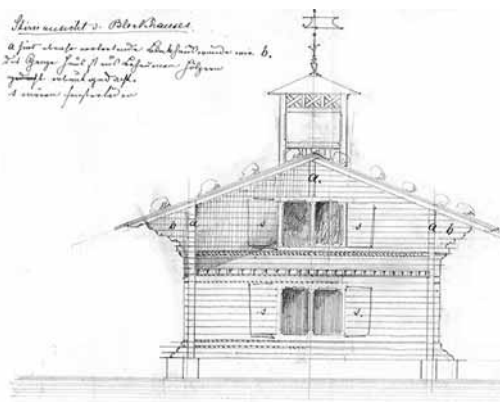

Najważniejsze schroniska zachodniej części Hrubého Jeseníku

Za najstarsze schronisko górskie w Jeseníkach uważana jest Szwajcarka (niem. Schweizerei, cz. Švýcárna), położona na stoku Małego Dziada na wysokości 1 304 m n.p.m. Chociaż za datę jego powstania przyjmuje się rok 1887, to jednak historia tego obiektu jest dużo starsza i sięga jeszcze XVIII wieku, kiedy to mieli tutaj swój szałas pasterze wypasający owce na łąkach w masywie Pradziada. Od połowy XIX w. częściej z tego schronienia korzystali myśliwi i co raz liczniejsi turyści docierający tu głównie z pobliskiego uzdrowiska Karlova studánka. Przełom w rozwoju schronisk górskich w Jeseníkach nastąpił w 1881 r., kiedy to w Jeseníku, 26 kwietnia, powołano do życia Morawsko-Śląskie Sudetckie Towarzystwo Górskie (Mährisch-Schlesischer Sudetengebirgsverein MSSGV). Było to najstarsze stowarzyszenie turystyczne powstałe na terenie dzisiejszej Republiki Czeskiej. Inicjatorem utworzenia towarzystwa był notariusz Edmund Rudolph, a pierwszym prezesem został Johann Ripper, zięć V. Priessnitza, któremu już wtedy udało się połączyć tradycyjne metody lecznicze Priessnitza z nowoczesnym stylem życia. Na przełomie XIX i XX wieku stowarzyszenie liczyło blisko tysiąc członków. Jeszcze w roku powstania rozpoczęło wydawanie własnego czasopisma „Altwater”, które propagowało turystykę w Jeseníkach. MSSGV postawiło lub przebudowało w sumie 12 schronisk górskich i 3 wieże widokowe na obecnym terytorium czeskim, oraz jedno schronisko i dwie wieże po stronie polskiej.

Najstarszym schroniskiem towarzystwa było „Schronisko Jerzego na Šeráku” (Georg-Schutzhaus am Hochschar, 1323 m n.p.m.), powstało w roku 1888, niedaleko trasy przechodzącej przez wierzchovinę masywu Keprnika. Była to drewniana chata z wieżyczką. Swą nazwę zawdzięczała wrocławskiemu biskupowi, kardynałowi Georgowi Koppowi, który pod

Projekt „Schroniska Jerzego na Šeráku”

budowę obiektu przekazał dwie parcele należące do wrocławskiej diecezji. Kiedy w lutym 1893 r. schronisko spłonęło, odbudowano je po roku, już jako kamienną budowlę, posiadającą 12 pokoi i restaurację. Jeszcze przed I wojną światową zostało przystosowane do turystyki zimowej. W roku 1926 schronisko rozbudowano i zmodernizowano, dzięki czemu miało już 26 pokoi, noclegownię i werandę. W czasach socjalizmu służyło głównie jako restauracja i należało do najczęściej odwiedzanych

„Schroniska Jerzego na Šeraku” – wewnątrz

w Jeseníkach, zwłaszcza po wybudowaniu kolejki linowej. Ta inwestycja chyba najbardziej przyczyniła się do zwielokrotnienia ilości odwiedzających schronisko turystów. Najpierw, w roku 1976, wybudowano odcinek z Ramzovéj na Černave, a w 1981 r. drugą część z Černavy niemal na sam szczyt Šeráka.

Po roku 1989, podobnie jak w całym kraju, również w górskich schroniskach doszło do zmian własnościowych. Kolej linową, którą do tej pory zarządzał Urząd Gminy w Lipové lázních, wydzierżawiła powstała właśnie spółka, nosząca od pierwszych liter nazwisk jej udziałowców oraz miejsca powstania firmy, nazwę BONERA (BOřuta-NEubauer-RAMzová). W 1998 r. spółka stała się ostatecznie właścicielem kolejki. Już w czerwcu 1992 r. własnością spółki stało się również schronisko na Šeráku, którym od tej pory kierowało małżeństwo Reinharda i Elżbiety Neubauerów. Niemal całe lata 90-te prowadzono rekonstrukcję wewnątrz obiektu, wymieniono sieć wodno-kanalizacyjną oraz elektryczną, przebudowano toalety, zmieniono cały system grzewczy z wymianą okiem włącznie. Nowy wystrój zyskała także główna sala schroniska, dzięki czemu dzisiaj schronisko służy nawet najwybredniejszej klienteli.

W roku 1903, MSSGV zakupiło zajazd przy gościńcu na przełęczy „Červenohorské sedlo” (Roter Berg 1011 m n.p.m.). Stworzono tam cen-

trum zarówno turystyki pieszej, jak i narciarstwa. Wraz z rozwojem komunikacji samochodowej stale zwiększała się ilość gości, dla których zaczęło brakować miejsc. W latach 1908-1910 budynek przebudowano tak, aby mógł służyć ponad 150 osobom. W momencie wybuchu I wojny światowej, nowy biskup wrocławski kard. Adolf Bertram, który zastąpił zmarłego w marcu 1914 r. G. Koppa, podpisał z MSSGV dodatkową umowę, tak aby po zakończeniu walk nie mogło dojść do ewentualnych zmian własnościowych. Zapisanie kolejnej tamtejszej parceli, w testamencie M. Schreibera, właściciela huty szkła w Rapotínie, pozwoliło na wybudowanie na przełęczy jeszcze jednego schroniska, które powstało w 1917 r. W swej ostatniej woli, Schreiber zastrzegł jednak, aby w nowym schronisku część pomieszczeń przeznaczonych była dla strażaków ochotników. Dwie budowle po pewnym czasie połączono. Oba budynki należały do niemieckich właścicieli. Podczas II wojny światowej wszystkie służyły niemieckiej armii, później służyły jako domy wypoczynkowe związków zawodowych. Po wielu przebudowach znalazły się w nie najlepszym stanie, a wreszcie na ich bazie w 1993 roku powstał kompleks „OREA”.

W latach 30-tych, w całych Jeseníkach wzrosła popularność Klubu Czechosłowackich Turystów (KČT), który powstał już w roku 1888, lecz został chłodno przyjęty przez przeważających zdecydowanie na tym terenie Niemców Sudeckich. Dopiero w roku 1929, Klubowi Czechosłowackich Turystów, udało się wydzierżawić część niewielkiego domku, niedaleko niemieckiego gościńca, który spełniał rolę górskiego schroniska. Niestety, jak w wielu podobnych sytuacjach, obiekt szybko przestał wystarczać, dla co raz liczniejszych w Jeseníkach czeskich turystów. W roku 1932, zaczęły się przygotowania do postawienia nowego budynku i wykupiono działkę budowlaną o powierzchni 3 hektarów, a rok później ogłoszono przetarg na jego projekt. Zakładał on wybudowanie wielkiej i reprezentacyjnej siedziby. 25 czerwca 1934 roku, firma braci Špačkových

Gościńiec na przełęczy „Čerwonohorské sedlo”

Ufundowane przez Maxa Schreibera schronisko na „Czerwonej Górze”. 1918 r.

Makieta „Schroniska Jerzego na Šeraku”. 1931

z Ostrawy rozpoczęła budowę, a już po roku, 28 października 1935 r., nastąpiło uroczyste otwarcie. Wybór daty otwarcia, w kolejną rocznicę powstania niepodległej Czechosłowacji, był nieprzypadkowy, gdyż, co raz bardziej dawało się odczuć hitlerowski rewizjonizm zakończony trzy lata później Anshlussem Sudetów. Teraz jednak otwarcie schroniska KČT, było świetną okazją do zmanifestowania czechosłowackiej obecności w całych Sudetach.

Na parterze schroniska znajdowały się restauracje i jadalnie, na pierwszym piętrze było 11 pokoi. Na poddaszu powstały grupowe pokoje noclegowe, które w roku 1937 były jeszcze rozbudowane i powiększone. W tym samym roku w jego sąsiedztwie została wybudowana skocznia narciarska (do dnia dzisiejszego niestety się nie zachowała).

Po wojnie schronisko KČT zostało przejęte przez przedsiębiorstwo Raj z siedzibą w Jeseníku i do dnia dzisiejszego jest jego własnością. Dopiero w latach 1989-1991 nastąpiła przebudowa obiektu, dzięki czemu znacznie zmienił swój wygląd. Dzisiaj schronisko, które nosi nazwę „Schronisko Červenohorské sedlo”, posiada 85 łóżek w pokojach 2, 3, 4 lub 6 osobowych, 180 miejsc restauracyjnych i zapewnia swoim gościom wszystkie niezbędne usługi. Cały kompleks na Czerwenohorskim sedle stał się największym centrum ruchu turystycznego i narciarskiego w całych Jesionikach i prześcignął swoimi usługami i jakością takie znane ośrodki jak ten znajdujący się na Owczarni pod Pradziadem czy Ramzowskim sedle. Stał się centralnym punktem wyjścia dla osób, które lubią piesze wędrówki po Jesionikach oraz dla tych, którzy uprawiają narciarstwo biegowe.

Kolejnym ważnym schroniskiem w Jesionikach, a jednocześnie miejscem pielgrzymkowym była Vřesová studánka (niem. Heidebrünnel). Powstało mniej więcej w połowie drogi między Jiřího chatou na Šeraku

a Červenohorským sedlem, tuż pod szczytem Červené hory, na wysokości 1313 m n.p.m.

Historia tego miejsca związana jest z pątniczą kaplicą i „cudownym źródłem”, do których zaczęto pielgrzymować od połowy XVIII wieku. Według legendy, myśliwy Franz Niewall z Rejhotic, miał w tym miejscu postrzelić jelenia,

Vřesová studánka. 1892

który napiwszy się wody ze źródła wyzdrowiał i uciekł. Niewall szybko o sprawie zapomniał jednak po pewnym czasie zachorowała cała jego rodzina, a we śnie dowiedział się, iż może ich uzdrowić jedynie woda ze źródła pod Červeną horą, jak też się stało. Wdzięczny myśliwy w tym miejscu zawiesił na specjalnym słupku obraz „Pięciu ran Chrystusa”. Od tego czasu Vřesová studnia stała się miejscem pielgrzymkowym, gdyż wieść o cudownym uzdrowieniu rodziny Niewalla, szybko rozeszła się po bliższej i dalszej okolicy. W czasie reform józefińskich, obraz został przeniesiony do kościoła parafialnego w Velkých Lisich, gdzie znajduje się do dzisiaj. Po 1800 r. zbudowano w tym miejscu drewnianą kaplicę, która jednak, przy fatalnych warunkach atmosferycznych, uległa zniszczeniu. Pod koniec lat czterdziestych XIX w. z pieniędzy pielgrzymów i przede wszystkim hrabiego Franciszka Kleina, w miejscu drewnianej świątyni zbudowano już kamienny

Ołtarz w kaplicy pątniczej we Vřesové studánce

kościółek. W jego ołtarzu umieszczono obraz Marii Magdaleny. Kościółek został konsekrowany 22 czerwca 1822 r. Wiemy, że równocześnie z kościółkiem, w jego pobliżu powstał deszczochron lub jakiś większy szałas dla pielgrzymów. Niestety nic ponad te informacje, do dnia dzisiejszego się nie zachowało. Kiedy w 1892 r. obiekt ten spłonął, na jego miejscu powstało, nowoczesne jak na tamte czasy schronisko, którego budowę ukończono dopiero w 1906 r. Od samego początku służyło już nie tylko pielgrzymom, ale również a w zasadzie przede wszystkim coraz liczniejszym turystom. Schronisko przyjęło nazwę od znanego już wcześniej źródła „Heidebrünnel” (cz. Vřesová studánka).

Vřesová studánka. 1927 r.

Budowla tylko w niewielkim stopniu była w swej historii przebudowana, głównie jeszcze przed I wojną światową, kiedy to prowadziła schronisko Maria Thiel.

W roku 1921, po suchym i upalnym maju, 1 czerwca przysła burza, która przerodziła się w oberwanie chmury. Od 19.30 do 21.30 w rejonie Keprník – Vozka – Červená hora – Švýčárka zmierzono opad 180 mm wody. Spowodowało to lawiny błotne, przede wszystkim na stokach Červené hory. W Domašovie i Loučnéj zniszczone zostały wszystkie mosty i kładki, olbrzymie ilości głazów i połamanych drzew spłynęły w dół rzeki niszcząc po drodze wszystko, co napotkały. Zginęło aż siedem osób. Wszystkie lawiny zaczynały się niemal tuż pod kaplicą i schroniskiem, obie budowle na szczęście ocalały. Niestety zsuniecie się tak wielkiej ilości ziemi spowodowało wiele zmian zachodzących na stokach góry, a związanych chociażby z gromadzeniem wody. Teraz, kiedy woda zaczęła spływać w dolinę, niezatrzymywana przez drzewa, mury kaplicy zaczęły stopniowo pękać. Po pięciu latach musiał zostać rozebrany, jednak natychmiast zaczęto budować nowy, tym razem z drewnianych bali, który 11 września 1927 r. poświęcił biskup Norbert Klein. Nową kaplicę zaprojektował, pochodzący z Šumperka, wiedeński architekt – Karol Seidel. W tym samym czasie, nad źródłem zbudowano kamienny deszczochron, który zachował się do dnia dzisiejszego. Kościółek natomiast, służył zarówno pielgrzymom jak i turystom i przetrwał, co prawda II wojnę światową, jednak 10 maja 1946 r. spłonął od uderzenia pioruna. Podjęto próby jego odbudowy, i nawet rozpoczęto zbierkę pieniędzy na ten cel, jednak fizycznie prace nie zostały już podjęte, szczególnie po przejściu przez komunistów władzy w Czechosłowacji w lutym 1948 r.

Odpust parafialny na Vřesovej studánce

Na Vřesovej studánce pozostało tylko schronisko i deszczochron nad źródłem. Schronisko, podobnie jak obiekty na Červenohorském sedle, weszło w skład majątku przedsiębiorstwa Raj z Jesenika. Obiekt był stopniowo modernizowany, np. wprowadzono elektryczność, jednak ze względu na szkody powstałe po katastrofie 1921 r. musiano zmniejszyć ilość łóżek, ostatecznie całkowicie je likwidując, prowadząc w schronisku jedynie gastronomię. Ostatecznie schronisko „Vřesová studánka” zostało zamknięte 11 września 1981 r. Co prawda w 1986 r., opuszczony obiekt został sprzedany z zamiarem rekonstrukcji, jednak dwa lata później w 1988 r. schronisko, zagrażające w tym momencie bezpieczeństwu przechodzących obok turystów, zostało rozebrane.

Vřesová studánka położona na głównym szlaku Hrubého Jeseníka, w pewnym sensie żyła dalej. Turyści zmierzający tędy na Pradziada lub na Šerak właśnie tu mogli odpocząć przy bijącym dalej źródłem. W znacznym stopniu sytuacja zmieniła się po „aksamitnej rewolucji”. W 1993 r. dwóch artystów, rzeźbiarz i malarz – Otmar Oliwa i Jan Jemenka, z gruzów dawnego kościółka, uformowali niewielką mogiłę, na której osadzili metalowy, blisko 2 metrowy krzyż, który przetrwał pożar w 1946 r. Uroczystego poświęcenia krzyża, dokonał 17 września 1993 r. biskup ołomuński Josef Hrdlička.

Nejdůležitější chaty v západní části Hrubého Jeseníku

Za nejstarší horskou chatu v Jeseníkách je považována Švýcárna (něm. Schweizerei), která se nalézá na svahu Malého Děda ve výšce 1 304 m n.m. Ačkoli za datum jejího vzniku se považuje rok 1887, historie tohoto objektu je přece jen mnohem starší a sahá do XVIII. století, kdy zde měli svou chatrč pastýři pasoucí ovce na loukách v masívu Pradědu. Od poloviny XIX. století toto přístřeší častěji využívali myslivci a také čím dál početnější turisté přicházející zde hlavně z poblížkých lázní Karlova studánka. Přelom v rozvoji horských chat v Jeseníkách nastal v roce 1881, když byl v Jeseníku dne 26. dubna ustaven Moravskoslezský sudetský horský spolek (Mährisch-Schlesischer Sudetengebirgsverein MSSGV).

Nejstarší chatou patřící spolku byla „Jiřího chata na Šeráku“ (Georg-Schutzhaus am Hochschar, 1323 m n.m.), která byla postavena roku 1888, poblíž trasy vedoucí vrchovinou masívu Keprníku. Byla to dřevěná chata s věžičkou. Za svůj název vděčila wroclawskému biskupovi, kardinálu Georgowi Koppowi, který na stavbu objektu věnoval dvě parcely patřící wroclawské diecézi. Když v únoru 1893 chata shořela, byla po roce zrekonstruována již jako kamenná stavba, která měla 12 pokojů a restauraci. Ještě před I. světovou válkou byla chata přizpůsobena zimní turistice. V roce 1926 byla chata rozšířena a zmodernizována, díky čemuž měla již 26 pokojů, noclehárnu a verandu. V době socialismu sloužila hlavně jako restaurace a patřila k nejčastěji navštěvovaným v Jeseníkách, zvláště po výstavbě lanové dráhy. Tato investice se nejvíce přičinila ke znásobení počtu turistů navštěvujících chatu. Nejdříve byl v roce 1976 postaven úsek z Ramzové na Černavu a v roce 1981 druhá část z Černavy skoro na samotný vrchol Šeráku.

V roce 1903 spolek MSSGV koupil hospodu u hostince v průsmyku „Červenohorské sedlo“ (Roter Berg 1011 m n.m.). Vzniklo tam středisko jak pro pěší turistiku, tak i zimní sporty. Společně s rozvojem motorismu se neustále zvyšoval počet návštěvníků, pro něž začala chybět místa. V letech 1908-1910 byla chata přestavěna tak, aby bylo možné obsloužit více než 150 osob. Po mnoha přestavbách nebyly budovy zrovna v nejlepším stavu a nakonec na jejich základě v roce 1993 vznikl komplex „OREA“.

Ve 30-tých letech v celých Jeseníkách vzrostla obliba Klubu československých turistů (KČT), který vznikl již v roce 1888, ale byl chladně přijat sudetskými Němci tvořícími naprostou většinu na tomto území. Teprve v roce 1929 se podařilo Klubu československých turistů pronajmout část nevelkého domku poblíž německého hostince, který sloužil jako horská chata. Dne 28. října roku 1935 nastalo slavnostní otevření nového objektu. V přízemí chaty se nacházely restaurace a jídelny, na prvním patře bylo 11 pokojů. V podkroví vznikly skupinové noclehárny, které v roce 1937 byly ještě přestavěny a rozšířeny. Celý komplex na Červenohorském sedle se stal největším střediskem turistického a lyžařského ruchu v celých Jeseníkách a svými službami a kvalitou předstihl taková známá střediska, jako ta nacházející se na Ovčárně pod Pradědem nebo Ramzovském sedle. Stal se ústředním výchozím bodem pro osoby, které mají rády pěší toulky po Jeseníkách a také pro ty, které se věnují zimním sportům.

Další důležitou chatou v Jeseníkách a zároveň poutním místem byla Vřesová studánka (něm. Heidebrünnel). Vzniklo víceméně v půli cesty mezi Jiřího chatou na Šeráku a Červenohorským sedlem, těsně pod vrcholem Červené hory, ve výšce 1313 m n.m.

Historie tohoto místa je spojená s poutní kaplí a „zázračným pramínkem“, k nimž byly pořádány poutní výpravy od poloviny XVIII. století. Na konci čtyřicátých let XIX. století za peníze poutníků a především hraběte Franciszka Kleina byl na místě dřevěné svatyně postaven kamenný kostelík. Byl vysvěcen 22. června roku 1822. Víme, že současně s kostelíkem vznikl v jeho blízkosti přístřešek proti dešti nebo nějaká větší chatrč pro poutníky. Bohužel nic víc se kromě této informace do dnešního dne nedochovalo. Když v roce 1892 tento objekt shořel, na jeho místě vyrostla na tuto dobu moderní chata, jejíž stavba byla ukončena teprve v roce 1906. Od samého začátku sloužila nejenom poutníkům, ale také a zásadně především stále početnějším turistům. Chata přijala název již dříve známého pramínku „Heidebrünnel“ (cz. Vřesová studánka).

Dne 1. června roku 1921 se po suchém a horkém květnu strhla bouře, která přerostla v průtrž mračen. Od 19.30 do 21. 30 hod. v oblasti Keprník – Vozka – Červená hora – Švýčárna bylo naměřeno 180 mm srážkové vody. Způsobilo to bahenní laviny, především na svazích Červené hory. V Domašové a Loučné byly zničeny všechny mosty a lávky, obrovské množství balvanů a polámaných stromů bylo splaveno po proudu řeky a na své cestě ničilo vše, na co narazilo. Zahynulo až sedm osob. Všechny laviny se uvolnily těsně pod kaplí a chatou, naštěstí obě budovy unikly zkáze. Bohužel sesunutí se tak velkého množství zeminy způsobilo mnoho změn vznikajících na svazích hory a spojených například s hromaděním vody. Po pěti letech musel být kostelík rozebrán, avšak ihned byla započata vý-

stavba nového, tentokrát z dřevěných trámů. Kostelík sloužil jak poutníkům, tak i turistům a přečkal sice II. světovou válku, ale 10. května roku 1946 shořel po zásahu bleskem. Byly činěny pokusy o jeho rekonstrukci a dokonce byla započata finanční sbírka pro tento účel, avšak fyzické práce již nebyly zahájeny, zejména po převzetí moci komunisty v únoru roku 1948 v Československu.

Na Vřesové studánce zbyla pouze chata a přístřešek proti dešti nad pramínkem. Chata, podobně jako objekty na Červenohorském sedle, se stala majetkem podniku Raj z Jeseníku. Objekt byl postupně modernizován, např. byla zavedena elektřina, avšak s ohledem na škody vzniklé po pohromě v roce 1921 bylo třeba snížit počet míst k přespání s jejich pozdějším úplným zrušením, na chatě zbyly pouze gastronomické služby. Nakonec chata „Vřesová studánka“ byla úplně zavřena 11. září roku 1981. Sice v roce 1986 byl opuštěný objekt prodán s úmyslem rekonstrukce, avšak o dva roky později v roce 1988 chata ohrožující bezpečnost právě okolo procházejících turistů byla rozebrána.

Květoslav Growka

Die wichtigsten Schutzhäuser in dem westlichen Teil von Hrubého Jeseníku

Für das älteste Schutzhaus in Jeseniki hält man Szwajcarka (auf Deutsch Schweizerei, auf Tschechisch Švýcárna), das auf dem Abhang Mały Dziad in einer Höhe von 1 304 m über dem Meeresspiegel liegt. Man nimmt das Datum seiner Erbauung 1887 an. Die Geschichte dieses Objektes ist viel älter und langt noch zum XVIII. Jahrhundert, als die Hirten, die die Schafe auf dem Abhang des Altvaters weideten, hier ihre Sennhütte gehabt haben. In der Hälfte des XIX Jahrhunderts wurde diese Sennhütte immer öfter von Jägern und zahlreichen Touristen aus dem nahe gelegenen Kurort Karlova studánka genutzt. Die Wende in der Entwicklung von Schutzhäusern in Jeseniki folgte im Jahr 1881 r., als man in Jeseník, am 26. April Morawsko-Śląskie Sudeckie Towarzystwo Górskie (den Mährisch-Schlesischer Sudetengebirgsverein MSSGV) gründete.

Das älteste Schutzhaus des Sudetengebirgsverein war „Schronisko Jerzego na Šeráku“ (Georg-Schutzhaus am Hochschar, 1323 m ü.d.M.), das

im Jahr 1888, nicht weit von der Strecke, die an dem Bergrücken des Abhangs Keprník geführt hat. Das war eine Holzhütte mit einem Turm. Den Namen verdankt sie dem Breslauer Bischoff – dem Kardinal Georg Kopp, der für den Bau dieses Objektes zwei Grundstücken, die der Breslauer Diözese gehörten, übergeben hatte. Als im Februar 1893 r. das Schutzhaus abbrannte, wurde es nach einem Jahr als Steingebäude mit 12 Zimmern und Restaurant neu aufgebaut. Noch vor dem I. Weltkrieg wurde das Schutzhaus an die Wintertouristik angepasst. Im Jahr 1926 wurde das Schutzhaus ausgebaut und modernisiert. Dank dieser Renovierung verfügte das Schutzhaus über 26 Zimmer, Nachtherberge und einer Veranda. In der Zeit des Sozialismus, diente das Schutzhaus vor allem als Restaurant und gehörte zu den am meist besuchten Schutzhäusern in Jeseník, insbesondere nach dem dort eine Seilbahn errichtet wurde. Diese Investition trug vor allem dazu bei, dass die Zahl der Touristen, die das Schutzhaus besuchten, sich ständig vergrößerte. Im Jahr 1976 wurde als erstes die Strecke von Ramzova nach Černava gebaut und im Jahr 1981 r. der zweite Teil der Strecke von Černava die fast auf den Gipfel Seráka führt.

Im Jahr 1903 kaufte MŠSGV den Gasthof an der Landstrasse an dem Pass „Červenohorské sedlo“ (Roter Berg 1011 m ü.d.M.). Dort wurde ein Zentrum für Wanderer und Skiläufer eingerichtet. Mit der ständigen Zunahme des Autoverkehrs, nahmen auch die Gästezahlen zu und das Platzangebot wurde immer geringer. In den Jahren 1908-1910 wurde das Gebäude so ausgebaut, das es über 150 Personen platz bieten konnte. Nach mehrfachem Umbau, befanden sich die Gebäude im schlechten Zustand. Auf der Basis dieser Gebäude, entstand im Jahr 1993 der Komplex „OREA“.

In den 30er Jahren, stieg in ganz Jeseník die Popularität des tschechoslowakischen Touristenclubs (KČT). Dieser Club wurde im Jahr 1888 gegründet. Leider wurde er sehr kühl von der überwiegenden Zahl der Sudetendeutschen in dieser Gegend aufgenommen. Erst im Jahr 1929 gelang es dem Club der tschechoslowakischen Touristen, einen Teil des kleinen Hauses, nicht weit vom deutschen Gasthof zu mieten. Dieses Haus erfüllte dann die Rolle des Schutzhauses. Am 28. Oktober 1935 fand die feierliche Eröffnung des neuen Objektes statt. Im Erdgeschoss des Schutzhauses befanden sich die Restaurants und Speisesäle, auf der ersten Etage waren 11 Zimmer. Auf dem Dachboden entstanden die Übernachtungszimmer für Touristengruppen, die im Jahr 1937 noch ausgebaut und vergrößert wurden. Der gesamte Komplex auf dem Czerwenohorskíe Sedle wurde zum größten Touristenzentrum und für Skiläufer in ganz Jeseník. Mit seinen Dienstleistungen und seiner Qualität übertraf es bekannte Zentren wie das auf der Schäferei unter dem Altvater (Owczarni pod

Pradziadem) oder an Ramzowskie sedle. Es wurde zum Ausgangspunkt für Personen, die durch Jesioniki wandern möchten, oder für die, die Ski laufen wollen.

Das nächste, wichtige Schutzhaus in Jeseníki und gleichzeitig auch Pilgerplatz war Vřesová studánka (auf Deutsch Heidebrünnel). Das Schutzhaus befindet sich etwa in der Mitte zwischen Jiřího chatou auf Šerák und Červenohorský sedle, unter dem Gipfel Červené hory, auf einer Höhe von 1313 m ü.d.M.

Die Geschichte dieser Stätte, ist mit der Pilgerkapelle und „wunderbarer Quelle“ verbunden. Die Pilgerfahrten an diesen Ort begannen in der Hälfte des XVIII. Jahrhundert. Ende der 40er Jahre des XIX. Jahrhunderts wurde vom Pilgergeld, vor allem aber vom Geld des Grafen Franciszek Klein, an Stelle der Holzkapelle eine Kirche aus Stein errichtet. Die Kirche ist am 22. Juni 1822 konsekriert worden. Wir wissen, dass gleichzeitig mit der Kirche, in der Nähe ein Platz zum Schutz vor Regen oder eine größere Almhütte für Pilger errichtet wurde. Leider ist darüber nicht mehr, als diese Informationen bis heute erhalten. Als im Jahr 1892 r. dieses Objekt verbrannte, entstand an dieser Stelle für damalige Verhältnisse ein modernes Schutzhaus. Die Bauarbeiten an diesem Schutzhaus wurden erst im Jahr 1906 beendet. Schon von Anfang an diente dieses Schutzhaus nicht nur den Pilgern, sondern auch und vor allem einer immer größeren Zahl von Touristen. Das Schutzhaus erhielt den Namen von der schon früher bekannten Quelle „Heidebrünnel“ (tschechisch Vřesová studánka).

Im Jahr 1921, nach einem trockenen und heißen Mai entstand am 1 Juni ein schweres Gewitter, mit wolkenbruchartigen Regenfällen. Ab 19.30 bis 21.30 Uhr wurde in der Umgebung von Keprník – Vozka – Červená hora – Švýčárka ein Niederschlag von 180 mm Regen gemessen. Das verursachte die Sumpflawine, vor allem auf dem Abhang Červené hory. in Domašova und Loučna wurden alle Brücken und Stege zerstört. Riesige Mengen von Geröll und entwurzelten Bäumen wurden Flussabwärts gespült. Sie zerstörten alles, was ihnen in den Weg kam. Dabei kamen sieben Personen ums Leben. Alle Gerölllawinen hatten ihren Ursprung an der Kapelle und dem Schutzhaus. Zum Glück sind beide Gebäude erhalten geblieben. Leider verursachte die Größe der Erdbewegungen viele Veränderungen auf den Bergabhängen, vor allem bezüglich der Wasserspeicherung. Nach fünf Jahren musste die Kirche abgerissen werden, jedoch begann man sofort mit dem Bau einer neuen Kirche, diesmal aus Holzbohlen. Die Kirche diente sowohl den Pilgern als auch den Touristen. Sie überstand den II. Weltkrieg unbeschadet. Jedoch am 10. Mai 1946 r. brannte sie von einem Blitzschlag getroffen ab. Man begann mit der Planung, die Kirche wieder aufzubauen und sam-

melte Geldspenden zu diesem Zweck. Doch die Bauarbeiten wurden nicht aufgenommen, insbesondere nach der Regierungsübernahme in der Tschechoslowakei, im Februar 1948 durch die Kommunisten.

In Vřesova studánka blieb nur das Schutzhaus mit Platz zum Schutz vor Regen an der Quelle erhalten. Das Schutzhaus, ähnlich wie die Objekte in Červenohorské sedle, wurde ein Teil des Vermögens des Unternehmens RaJ aus Jeseník. Das Objekt wurde stufenweise modernisiert, z.B. mit Strom versorgt. Jedoch wegen des Schadens, der nach der Katastrophe im Jahr 1921 entstand, musste man die Zahl der Betten reduzieren. Letztendlich wurden die Zimmer beseitigt und im Schutzhaus verblieb nur noch die Gastronomie. Letzten Endes wurde das Schutzhaus „Vřesová studánka“ am 11. September 1981 geschlossen. Das verlassene Objekt wurde im Jahr 1986 verkauft, mit dem Vorhaben, es zu rekonstruieren. Jedoch zwei Jahre später, im Jahr 1988, wurde das Schutzhaus wegen Gefahr für die Touristen abgerissen.